

Література

1. Закон України "Про національний банк України" № 679-XIV від 20.05.1999 // Законодавчі і нормативні акти банківської діяльності. – 1999. – Вип. 7.
2. Лютий І.О. Грошово-кредитна політика в умовах перехідної економіки / І.О. Лютий. – К. : Вид-во "Атака", 1999. – С. 96. – 240 с.
3. Михасюк Р. Державне регулювання економіки / Р. Михасюк, А. Мельник, М. Крупка, З. Залога. – К. : [б. в.], 1999. – 640 с.
4. Національний банк і грошово-кредитна політика / за ред. А.М. Мороза, М.Ф. Пуховкіної. – К. : [б. в.], 1999. – 230 с.
5. Нікіфоров П.О. Теорія та метрологія регулювання грошового обігу / П.О. Нікіфоров. – Чернівці : Вид-во "Рута", 2002. – 240 с.
6. Гальчинський А. Теорія грошей / А. Гальчинський. – К. : Вид-во "Основи", 1998. – С. 263.
7. Долан Э. Дж. Экономикс / Э. Дж. Долан, Б. Домненко. – М. : Изд-во "Лазурь", 1994. – 408 с.
8. Словарь современной экономической теории Макмилана / под ред. Д.У. Пирса. – М., 1997. – 660 с.
9. Сімаков А. Методичний та організаційний аспекти аналізу монетарних показників / А. Сімаков. – К. : Вид-во "Наук. думка", 2003. – 430 с.
10. Lejnhufuach A. Constitutional Constraints on the Monetary Powers of Government in Constitutional Economic / Lejnhufuach A.; [ed. by Richard B. Mc Kenzie]. – 1894.
11. Клаус Э. Эффективная экономика / Э. Клаус. – М. : Изд-во "Экономика", 1991. – 540 с.

Марчук О.О. Экономическое содержание и значение денежно-кредитной политики

Проанализированы взгляды отечественных и зарубежных ученых относительно содержания и заданий денежно-кредитной политики, на основе чего обоснованно авторское понимание сущности этой категории. Раскрыто значение денежно-кредитной политики в контексте ее взаимодействия с другими мероприятиями государственного влияния на экономические процессы.

Ключевые слова: денежно-кредитная политика, монетарная политика, денежная конституция, цели денежно-кредитной политики, конъюнктурная политика, политика конкуренции, социальная политика, структурная политика, фискально-бюджетная политика.

Marchuk O.O. Economic maintenance and value of monetary policy

The looks of domestic and foreign scientists are analysed in relation to maintenance and tasks of monetary policy, on the basis of what grounded there is understanding of essence of this category. The value of monetary policy is exposed in the context of its co-operating with other measures of state influence on economic processes.

Keywords: monetary policy, money constitution, aims of monetary policy, conjuncture policy, policy of competition, social policy, structural policy, fiscal-budgetary policy.

УДК 332.12

М.В. Панько – Ужгородський навчальний центр КНТЕУ

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ ЕКОНОМІЧНОГО ПОНЯТТЯ "РЕГІОН"

Досліджено особливості формування поняття "регіон". Розглянуто різні підходи до його визначення. Наведено основні характеристики та класифікації регіонів. Показано, що ефективне управління регіоном принципово неможливе без врахування економічних та соціальних взаємодій агентів ринкового господарства

Ключові слова: регіон, система, система регіону.

Одним з важливих факторів успішного виходу економіки України з фінансово-економічної кризи та подальшого її ефективного зростання є виок-

ремлення з цілісної економічної системи країни її структурної одиниці – економічного регіону. Досліджувати та вивчати поняття "регіон" активно почали проводитись ще в 60-80-ті роки ХХ ст. Один з перших дослідників регіональної економіки в радянські часи академік Н.Н. Некрасов так характеризував поняття "регіон": "...велика територія країни з більш, або менш однорідними умовами, а головне – характерним напрямом розвитку продуктивних сил на основі поєднання комплексу природних ресурсів з відповідно створеною та перспективною матеріально-технічною базою, виробничою та соціальною структурою" [1, с. 29].

Існує декілька трактувань поняття "регіон", причому "регіон" не завжди означає адміністративно-територіальну одиницю країни. В економічній літературі "регіон" характеризують як цілісно-адміністративну територію країни, для якої характерними є особливі виробничі, соціальні, культурні, етнічні та інші відмінності, що створює передумови для розвитку її за єдиною регіональною стратегією, яка органічно вписується в загальнонаціональну стратегію економічного розвитку та зростання.

Географічне визначення цього терміна вказує на регіон як частину території, де існує певна система зв'язку між господарюючими суб'єктами ("регіон" виступає як підсистема всього соціально-економічного комплексу країни) або складний господарський комплекс з відповідною структурою та відповідними зв'язками. Якщо брати за основу світову економіку, то, за визначенням В.В. Кліманова, регіоном може бути: "...практично будь-яке територіальне утворення від невеликих територій, які включають навіть частини одного муніципального утворення, до міжконтинентальних територіальних систем" [2, с. 10].

Цікавим є означення терміна "регіон" з окремих західних економістів. Так, К. Арві висловлюється: "Нечіткість терміна означає, що він балансує між декількома школами, не інтегруючись в них. Як елемент державного адміністрування, регіон є предметом вивчення національної історії; як "город-регіон", він входить в міську історію; як "національна культура", він включений в політичну історію народів, які добиваються створення власної держави; як "промисловий регіон", він – частина економічної історії" [2, с. 5].

Якщо поняття "регіон" трактувати з погляду соціально-політичного, то це територія з набором політичних, економічних та соціальних факторів розвитку. Сюди можна віднести такі показники, як: трудові ресурси, етнічний склад населення, культура, соціальна інфраструктура та інше.

Вчені визнають, що єдиного терміна на означення поняття "регіон" не існує. Можна погодитися з Е. Айзменом, який стверджує, що "...ієрархію регіонів визначає тільки наукова проблема... Регіон визначається тим питанням, дослідженням якого ми займаємось...лише ми заглиблюємося в чисто теоретичні розмірковування і визначення "регіон" зникає" [3, с. 5-6].

Оцінюючи "регіон", як категорію, можна зазначити, що дане поняття не може бути виокремлено в одноманітному форматі, не може характеризувати певну подію або явище без зв'язку з іншими подіями, явищами, умовами. Цьому поняттю притаманна властивість системи, або системного утвору. І

тому для дослідження поняття "регіон" потрібен методологічний інструментарій, який застосовують для дослідження будь-яких систем.

У сучасних умовах, з наукового погляду, поняття "регіон", як систему, можна вважати загальновизнаним. Так, наприклад, економіст-дослідник В.В. Кліманов у праці "Регіональні системи та регіональний розвиток в Росії" досліджує, в історичному ракурсі, становлення уявлення про регіон, як систему в межах певної території, яка має свої характерні умови виробництва, розподілу та перерозподілу матеріальних благ; свої історичні, культурні зв'язки, що простежуються впродовж тривалого часу в історичному аспекті. Також регіон, як система має свої виробничі переваги, які виникли у зв'язку з географічним розміщенням, природно-кліматичними умовами та історичним укладом життя [2]. На думку А.І. Добриніна, регіон, як система, охоплює: "...територіально спеціалізовану частину народного господарства країни, яка характеризується єдністю та цілісністю відтворювального процесу" [4, с. 28].

Чим глибше аналізувати поняття "регіон" як систему, тим більше ми усвідомлюємо, що виокремлення кордонів досліджуваного регіону, залежить від вибору тих критеріїв, які і будуть їх окреслювати (рис. 1):

- у географічному аспекті, це може бути територія всередині країни, або територія декількох країн, яка являє собою систему;
- в економічному аспекті, це один вид економічної діяльності, або декілька видів, які системно між собою пов'язані;
- у соціальному аспекті, в систему регіону може входити одна група населення, або декілька груп, які пов'язані між собою способом життя, виробництвом, розподілом, перерозподілом та споживанням матеріальних благ;
- в історико-культурному аспекті, це система, яка об'єднує громаду, або громади, які характеризуються єдністю в історичному розвитку, культурних традиціях, релігійному віросповіданні та спорідненості у встановленому укладі життя.

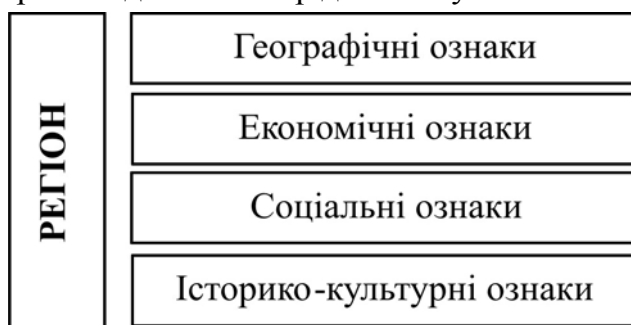

Рис. 1. Основні критерії, за допомогою яких формується зміст поняття "регіон"

На думку М.І. Маниліча "...регіон одночасно є складовою частиною країни (підсистемою) з внутрішніми та зовнішніми зв'язками, але являє собою систему, з внутрішнім механізмом відтворення, яка має окремі системні властивості (територію, господарську єдність, цілісність, зв'язок з державним комплексом), а також і специфічні риси (власні регіональні умови відтворення валового суспільного продукту, основних фондів, робочої сили та розподілу регіональних трудових ресурсів, формування доходів населення та їх товарного забезпечення)" [5]. Пепа Т.В. та Л.Г. Чернюк характеризують регіон, як систему так: "...це пропорційний взаємоузгоджений розвиток відповідної системи, як єдиного цілого, що забезпечує зв'язок всіх підсистем і елементів,

поєднує всі проблеми функціонування регіональних утворень як цілісних структур – економічних, соціальних, науково-технічних, природних, екологічних" [6, с. 8].

З метою проведення ґрунтовного дослідження понять "регіон" потрібно зазначити окремі аспекти, які характеризують його як систему. По-перше, ознакою системності регіону є його зв'язок не тільки з регіональною економікою, а й взаємодія з економікою країни загалом. Поняття регіон утворюється на основі сегментації території країни, або груп країн для досягнення визначених цілей, тобто регіон має повноцінні зв'язки з реальною територією та економікою, водночас, згідно з поставленими цілями, його можна умовно виділити з території країни. З погляду належності його до загальної економічної території – регіон це підсистема, а щодо процесів, які відбуваються на його території (господарські економічні процеси, міграційні, культурні, наукові, природничі та інші) це є повноцінна система. По-друге, існує тісний зв'язок між складовими частинами економічної системи регіону, тобто всі процеси в системі "регіон" відбуваються у взаємозв'язку з іншими процесами та, відповідно, доповнюють та породжують взаємопов'язані процеси між елементами системи. Система тоді є система, коли всі процеси в ній проходять злагоджено та погоджено, як в єдиному механізмі. Так висловлюється про роботу системи англійський економіст Р. Акофф: "...відправна точка системного аналізу та теорії систем полягає в розумінні системи, як цілого, яке неможливо розділити на окремі частини. З позиції функціонального розподілу праці між елементами системи це можна сформулювати таким чином: навіть якщо кожна частина системи зокрема буде працювати максимально ефективно, система загалом не буде функціонувати з найвищою для себе ефективністю" [7]. Третьою ознакою регіону – як системи є його структурованість. Структурність системи регіону полягає в можливості її дослідження та охарактеризування, через відповідні елементи її структури та взаємозв'язок між ними.

На підставі дослідження можна зробити висновок, що регіон – цілісна система зі своєю структурою, функціями, зв'язками з зовнішнім середовищем, історією, культурою, умовами життя населення. Її характеризують великі розміри; велика кількість взаємопов'язаних підсистем різних видів з конкретними цілями; багатоконтурність управління; ієрархічність структури; значна затримка координуючих дій за високої динамічності елементів; неповна визначеність стану елементів. У функціонуванні регіону головну роль відіграють населення та трудові колективи. Ефективне управління регіоном принципово неможливе без врахування економічних та соціальних взаємодій агентів ринкового господарства.

Література

1. Некрасов Н.Н. Региональная экономика: теория, проблемы, методы / Н.Н. Некрасов. – М. : Изд-во "Экономика", 1978. – 344 с.
2. Климанов В.В. Региональные системы и региональное развитие в России / В.В. Климанов. – М. : Едиториал УРСС, 2004. – 296 с.
3. Isseman, A.M. Lost in Space? On the History, Status and Future of Regional Science / A.M. Isseman // The Rev of Regional Studies. – 1993. – Vol. 23, № 1.

4. Добрынин А.И. Региональные пропорции воспроизводства / А.И. Добрынин. – Л. : , 2005. – 467 с.
5. Маниліч М.І. Трансформація регіонального економічного механізму / М.І. Маниліч. – Чернівці : Книги ХХІ, 2004. – 164 с.
6. Пепа Т.В. Гармонізація трансформації територіальної структури регіональних систем і складових економічного простору України / Т.В. Пепа, Л.Г. Чернюк // Збірник наукових праць ЧДТУ. – Сер.: Економічні науки. – 2007. – № 21. – С. 7-10.
7. Акофф Р. Акофф о менеджменте / Р.Л. Акофф : пер. с англ. / под ред. Л.А. Волковой. – СПб. : Изд-во "Питер", 2002. – С. 448.

Панько М.В. Теоретические подходы к формированию содержания экономического понятия "Регион"

Исследованы особенности формирования понятия "регион". Рассмотрены разные подходы к его определению. Приведены основные характеристики и классификации регионов. Показано, что эффективное управление регионом принципиально невозможно без учета экономических и социальных взаимодействий агентов рыночного хозяйства

Ключевые слова: регион, система, система региона.

Panyko M.V. Theoretical fittings for forming of maintenance of economic concept "Region"

The features of forming of concept "region" in the article are explored. Different approaches to the definition of this term are investigated. Main characteristics of region and its classification is given. Described that an effective management a region on principle is impossible without the account of economic and social co-operations of agents of market economy

Keywords: region, system, system of region.

УДК 338:24:658.012.32:621 **Асист. Л.М. Прокопишин, канд. екон. наук;**
асист. В.Я. Карковська; асист. Т.В. Склярчук – НУ "Львівська політехніка"

МУЛЬТИПЛІКАТИВНИЙ ВПЛИВ НА ТРАНСФОРМАЦІЮ ЗАОЩАДЖЕНЬ В ІНВЕСТИЦІЇ У НАЦІОНАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ

Для визначення ефективності трансформації заощаджень в інвестиції у дослідженні запропоновано коефіцієнт, який дає змогу визначити рівень ефективності даного процесу. Проаналізовано стан розвитку заощаджень та інвестицій національної економіки, визначено їхню ефективність за допомогою мультиплікатора інвестицій та частки щорічної зміни заощаджень.

Ключові слова: коефіцієнт трансформації заощаджень в інвестиції, мультиплікатор інвестицій, щорічна зміна заощаджень, інвестиційний потенціал заощаджень.

Постановка проблеми. Перспективи розвитку національної економіки нерозривно пов'язані з ефективною трансформацією заощаджень в інвестиції, що забезпечує формування стійкої системи створення, використання та розвитку інвестицій, а також їх реальне перетворення в капітал для прискорення економічного розвитку України. Тому важливим є визначення рівня ефективності трансформації заощаджень в інвестиції національної економіки. Складність дослідження процесу трансформації пояснюється тим, що проблемним є не лише активізація заощаджень, а й суперечливість самого процесу.

Для характеристики трансформаційного процесу важливе значення має застосування коефіцієнта трансформації, мультиплікатора інвестицій, граничної ефективності до заощаджень, що характеризують, насамперед, ін-